

Klima & koen

– resultater fra afprøvning på Gråsten

Nicolaj Ingemann Nielsen
SEGES Innovation
Seminar, Gråsten, 7. oktober, 2024

STØTTET AF

Mælkeafgiftsfonden

SEGES
INNOVATION

Klima-loven fra 2021 omsættes til handling

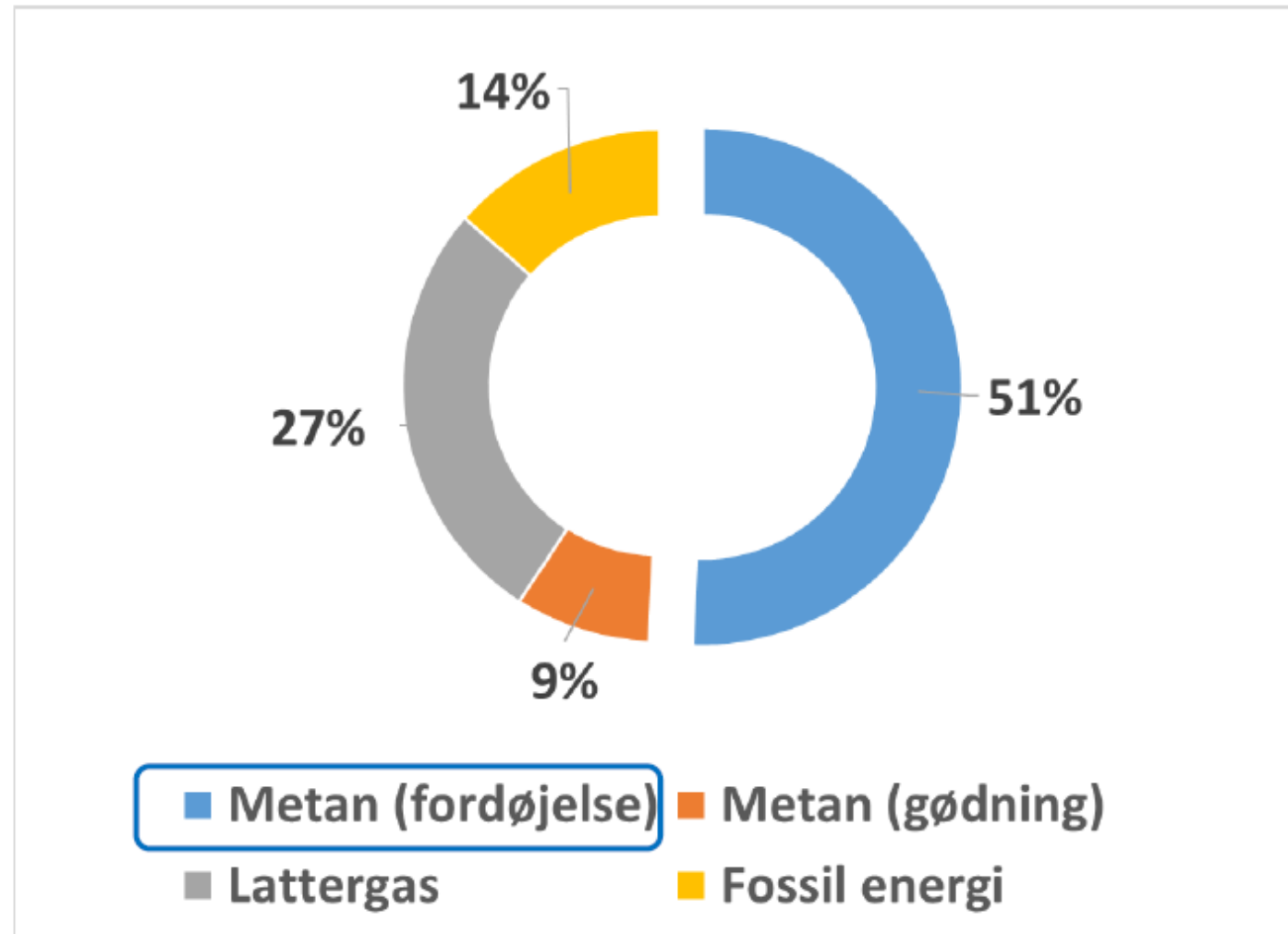

- 0,17 mio tons CO₂e i 2025
- 1,0 mio tons CO₂e i 2030

Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug

af 4. oktober 2021 mellem regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Liberal Alliance og Kristendemokraterne.

Hvorfor fokus på metan ?

Kristensen (2019)

Fedt eller Bovaer fra 1.januar 2025!

Lov om Grøn Omstilling implementeres

- Omfatter konventionelt malkekvæg (> 50 årskøer)
- 48 g FS/kg TS hele året
- Eller: Bovaer 3 mdr om året
- Både lakterende og goldkøer
- Ingen krav til kvier
- Ansøgningskema klar hos LBST i efteråret
- *Høringsproces undergår p.t.*

Klima i et historisk perspektiv

	Enhed	1950	1980	2010
Produkt aftryk	CO2e pr kg EKM (kg; incl. kød)	1,38	1,94	1,20
DK kvægbrug årligt	CO2e (mio ton)	7,2	10,2	6,1
	Antal køer	<i>1.526.000</i>	<i>1.039.000</i>	<i>568.000</i>

Kristensen (2015)

Hvad illustrerer forskellen på de 2 cirkler ?

Emner idag

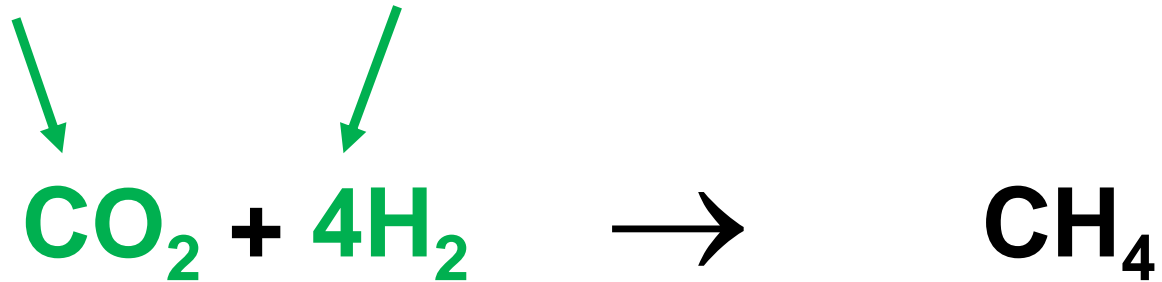
- Baggrund - Ny Husdyrlov & CO2-afgift i DK
- Fakta & Perspektiver på Klima og Køer
- **Lidt om Metan**
- FoderVirkemidler – dosis, tildeling og reduktioner
  - Bovaer
  - SilvAir
  - Fedt
- Økonomi i FoderVirkemidler
- NorFor_DMS

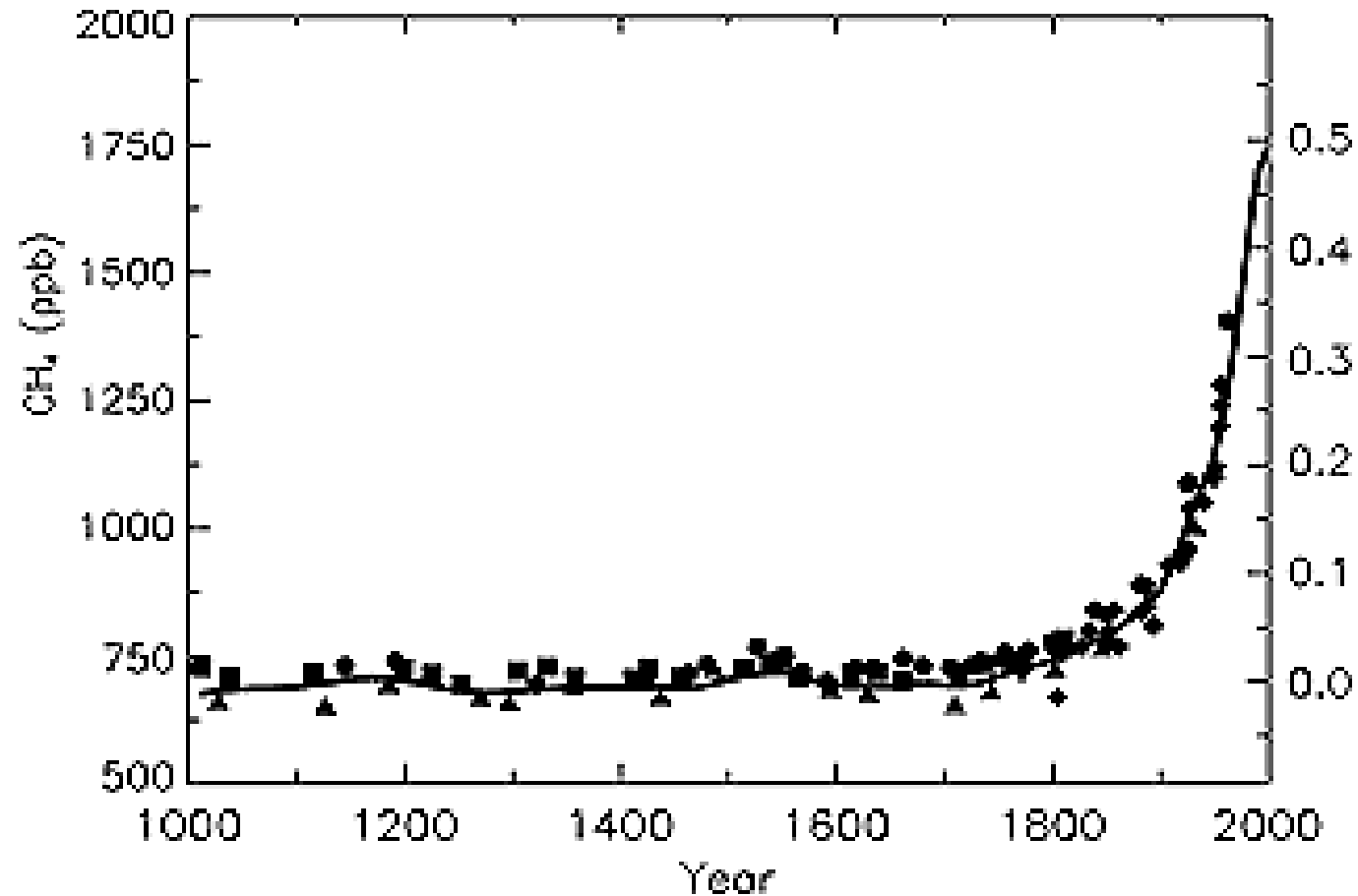
Dannelsen af metan

Bakteriel forgæring i vommen

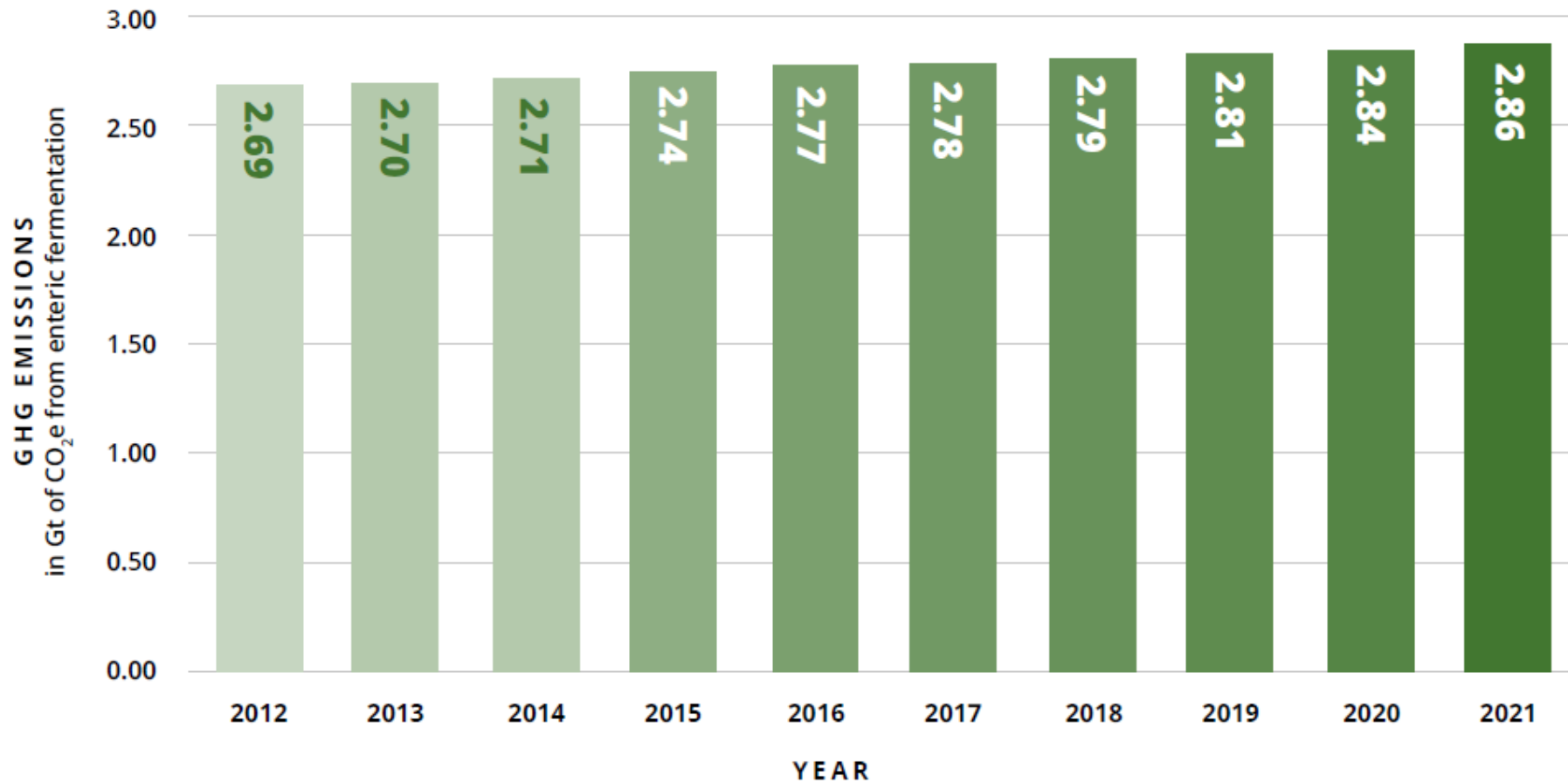
Metanogener

Og er steget voldsomt i et Historisk perspektiv!

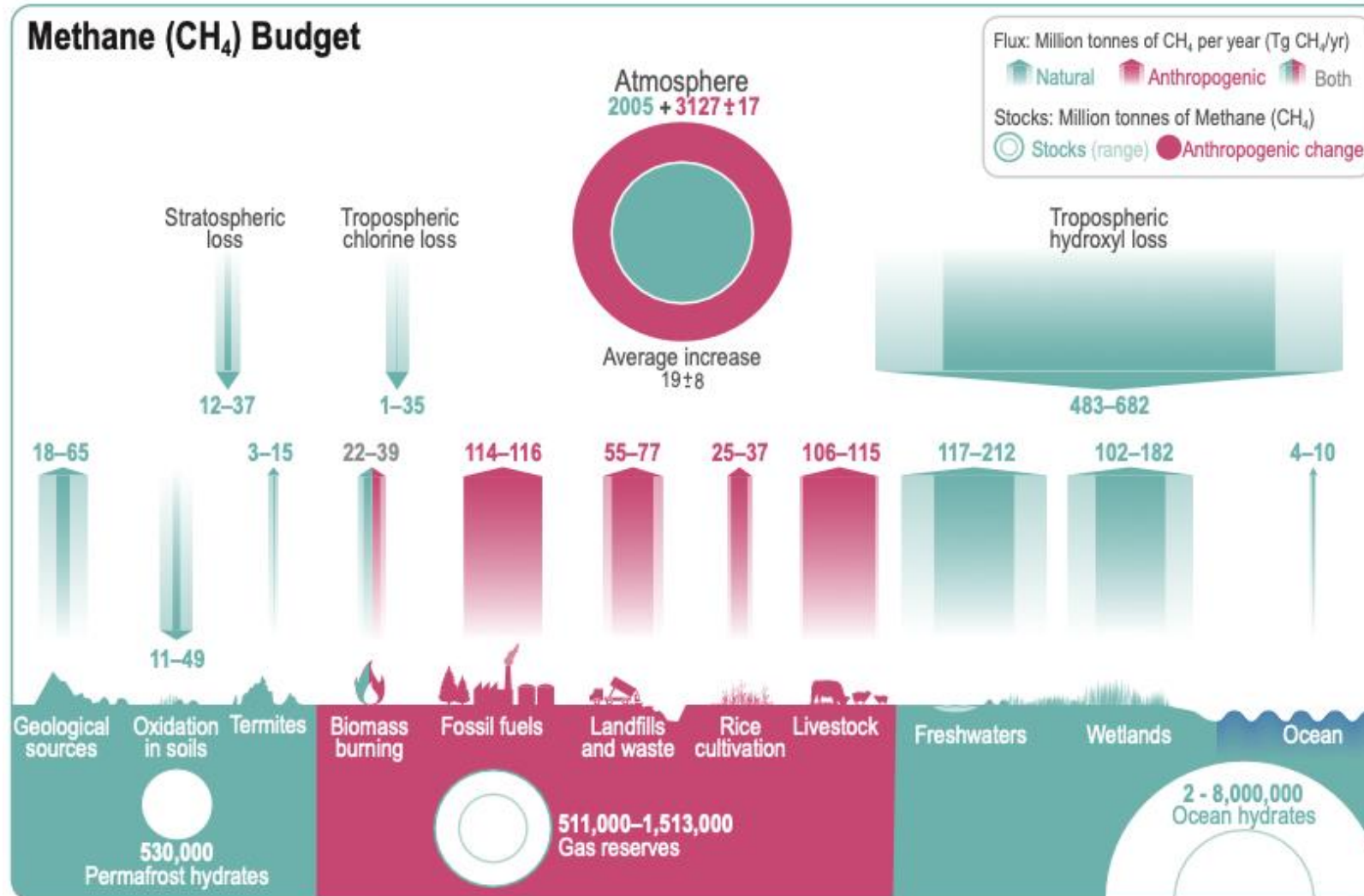
Og er steget voldsomt i et Historisk perspektiv!

Figure 3. GHG emissions in Gt CO₂e from enteric emissions (Source: [FAO 2024](#)).

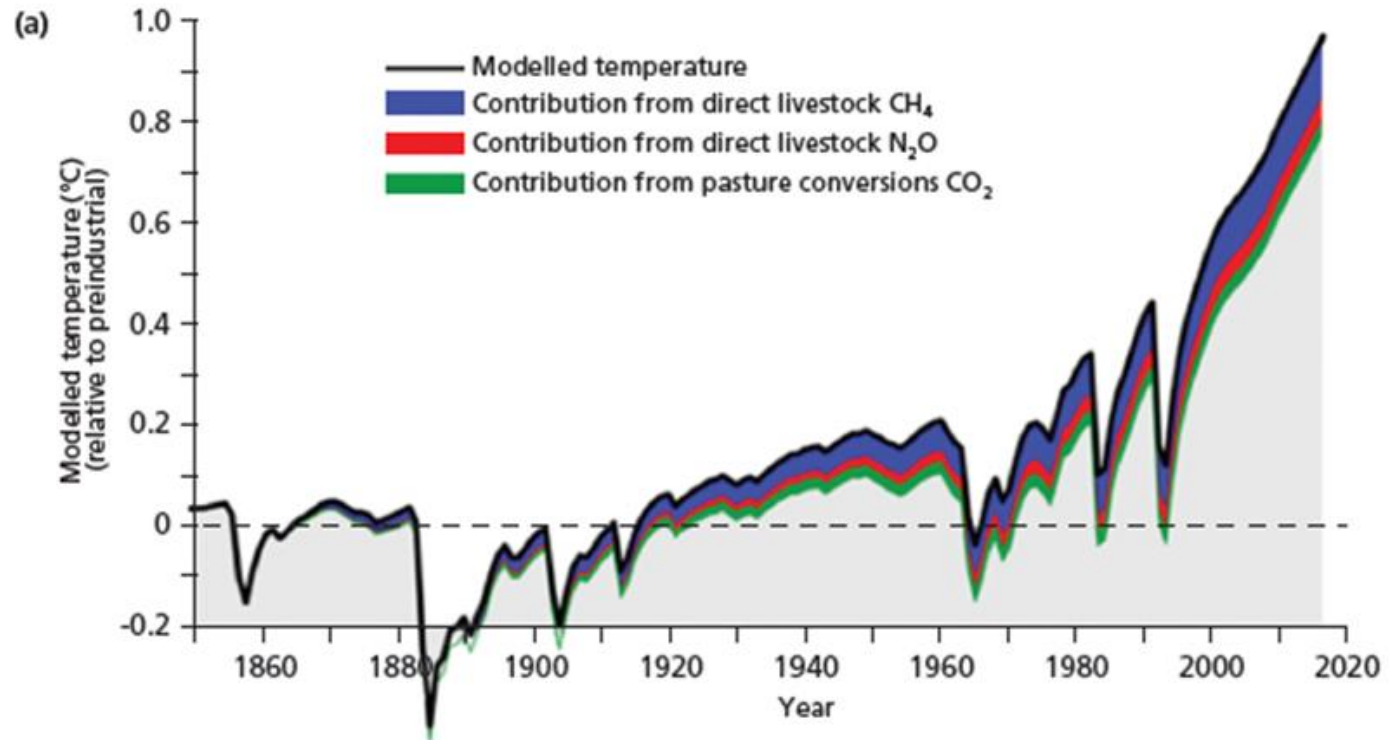

Hvor stammer metan fra ?

Bidrag fra Metan, Lattergas og CO₂ til temperatur-stigning

The contribution from direct livestock emissions of CH₄ (blue), N₂O (red) and CO₂ from pasture conversions (green) and other anthropogenic emissions (grey).

*Source: Reproduced from Reisinger, A. & Clark, H. 2018. How much do direct livestock emissions actually contribute to global warming? *Global Change Biology*, 24(4): 1749–1761. <https://doi.org/10.1111/gcb.13975>*

1) Hvor stærk en drivhusgas er metan ?

2) Hvem har bestemt det ?

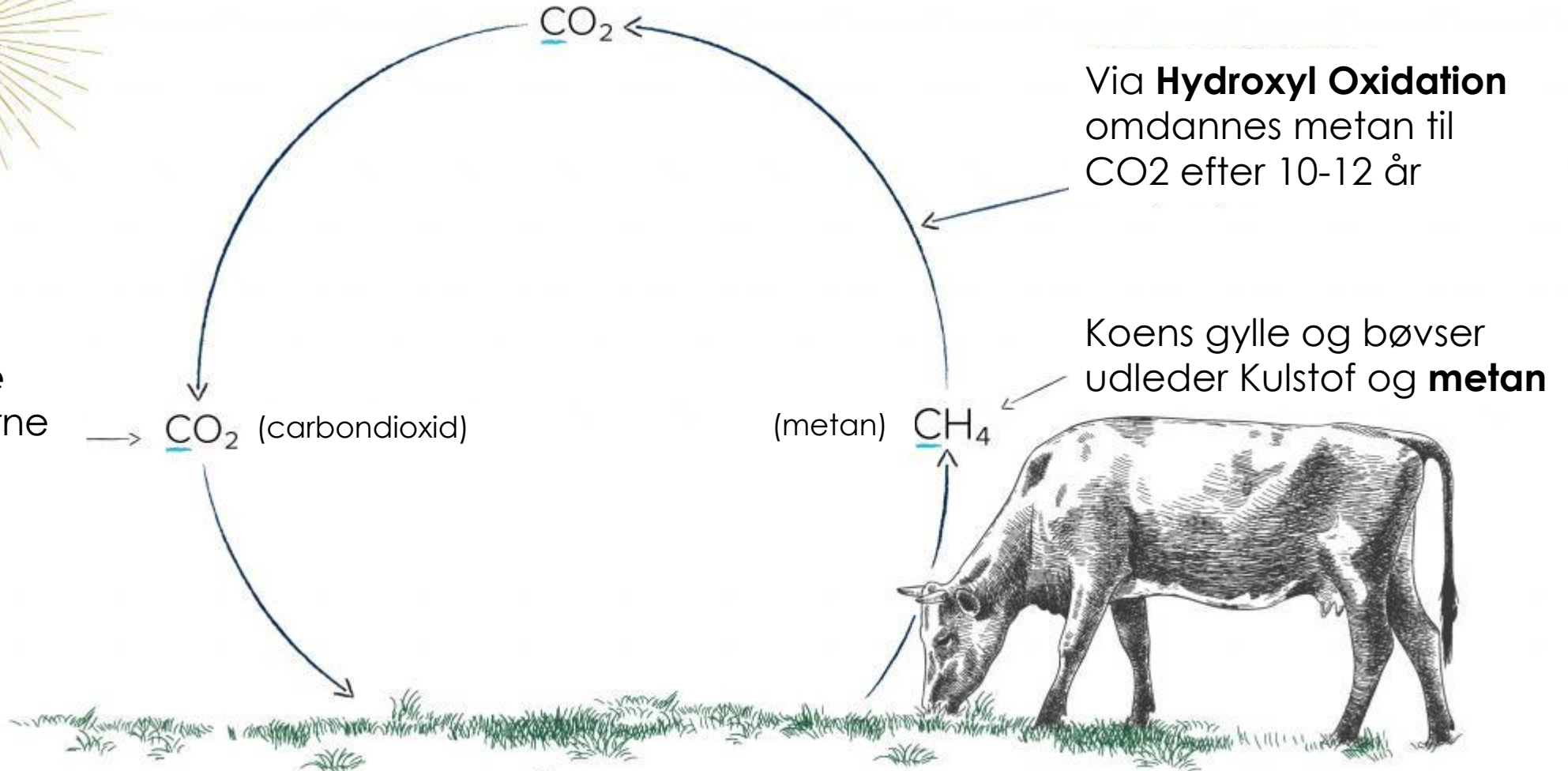
1. Effekten af metan udledning i dag på opvarmning i fremtiden (GWP)
2. Effekten af metan udledning i dag og i forhold den forhistorisk effekt (GWP*)
  - Faktor 21 i starten (Kyoto protokol)
  - Faktor 23 i IPCC TAR 2001
  - Faktor 25 i IPCC AR 2007
  - Faktor **28** i IPCC AR 2016

Den biogene kulstof cyklus

Via **Fotosyntese**
trækker planterne
CO₂ ud af
atmosfæren

→ CO₂ (carbondioxid)

Via **Hydroxyl Oxidation**
omdannes metan til
CO₂ efter 10-12 år

Koens gylle og bøvser
udleder Kulstof og **metan**

(metan) CH₄

Det opfangede **Kulstof** indbygges i
planternes biomasse bl.a. som kulhydrater

Hvad er mulighederne ?

- 1) Bovaer (20-40%)
- 2) SilvAir (10-20% - bekymringer for mælken)
- 3) Fedt (3-6%)

- 4) RødAlger (30-40% dosering er svær)
- 5) Produkt Xny (25% - under udvikling)
- 6) Nordiske alger (0)

Formål med test af Bovaer®

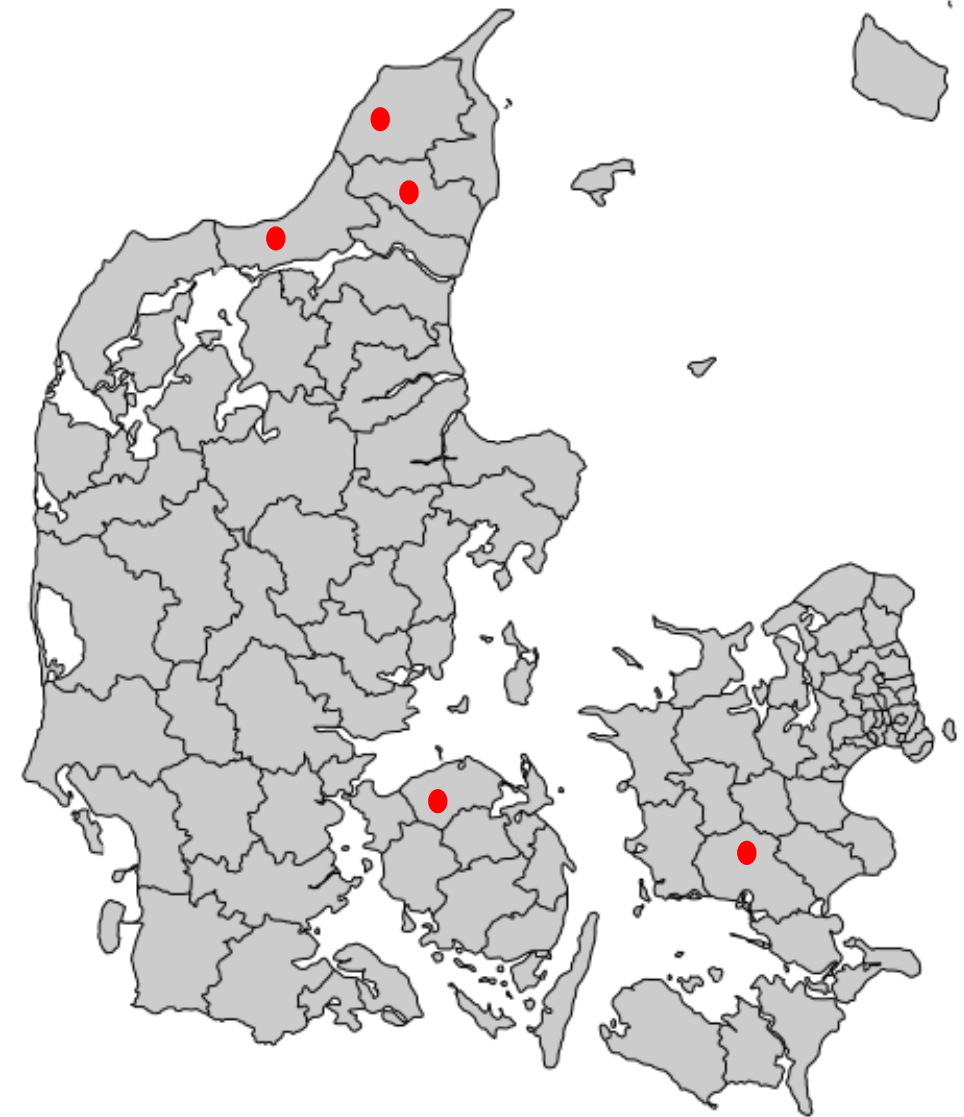
- Kan der mixes og udfodres **~1.5 gram 3NOP/ko/dag** ?
- Hvor meget kan metan reduceres i praksis ?
- Er reduktionen den samme på tværs af besætninger
- Ses forskelle mellem paritet og racer ?
- Påvirker Bovaer mælkeproduktionen ?

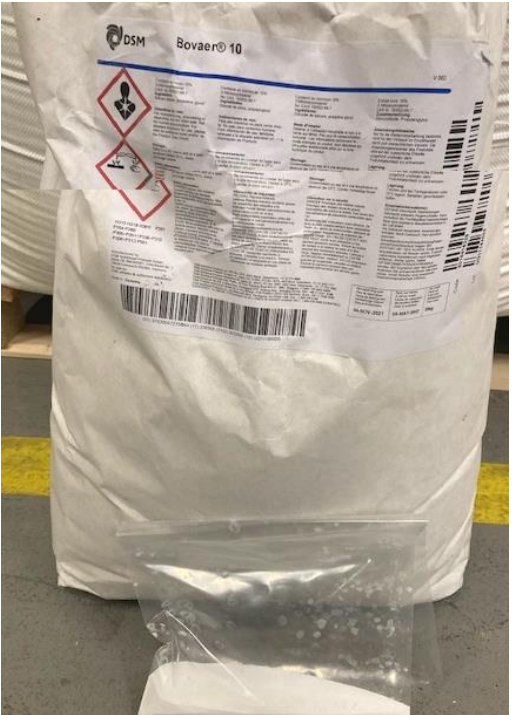

Besætninger

- Målinger i 5 besætninger
- 2 Holstein, 2 Jersey og 1 VikingRed
- Design: Kontrol- vs. Bovaer-periode
- Metan målt med GreenFeeds

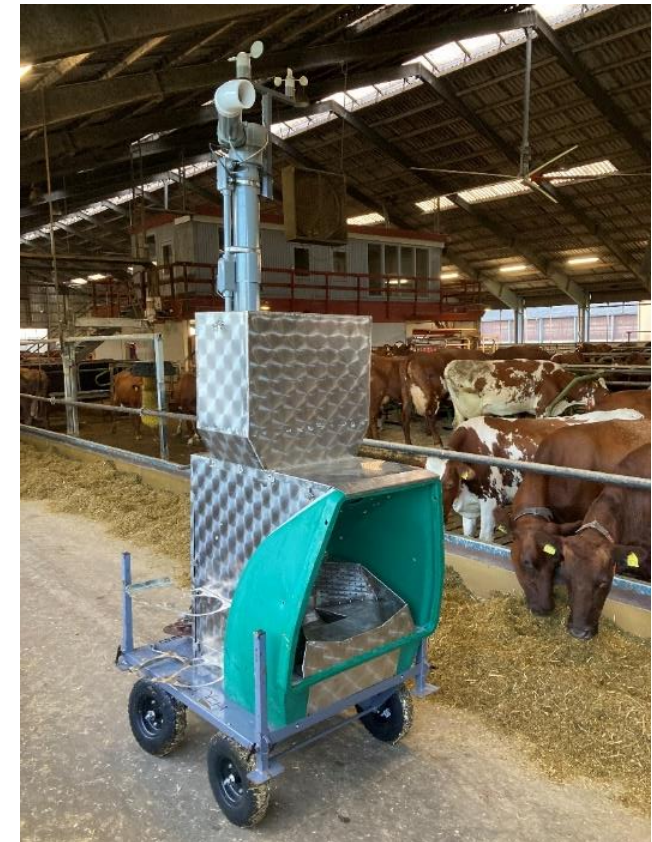
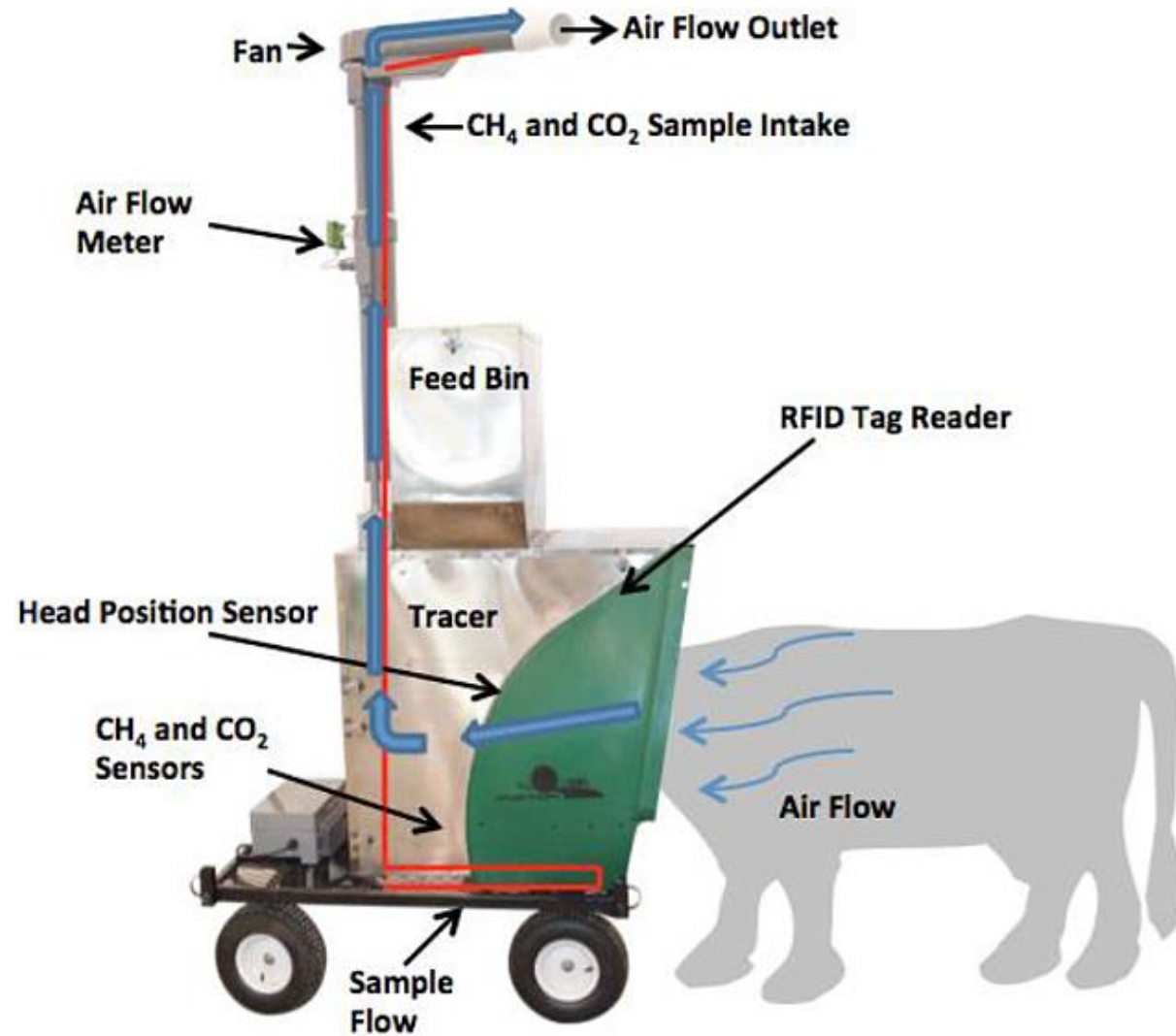
Bovaer iblandet mineraler og udfodret via fuldfoder (60 mg/kg TS)

1,5 g 3NOP/ko/dag

Metanmåler = GreenFeed

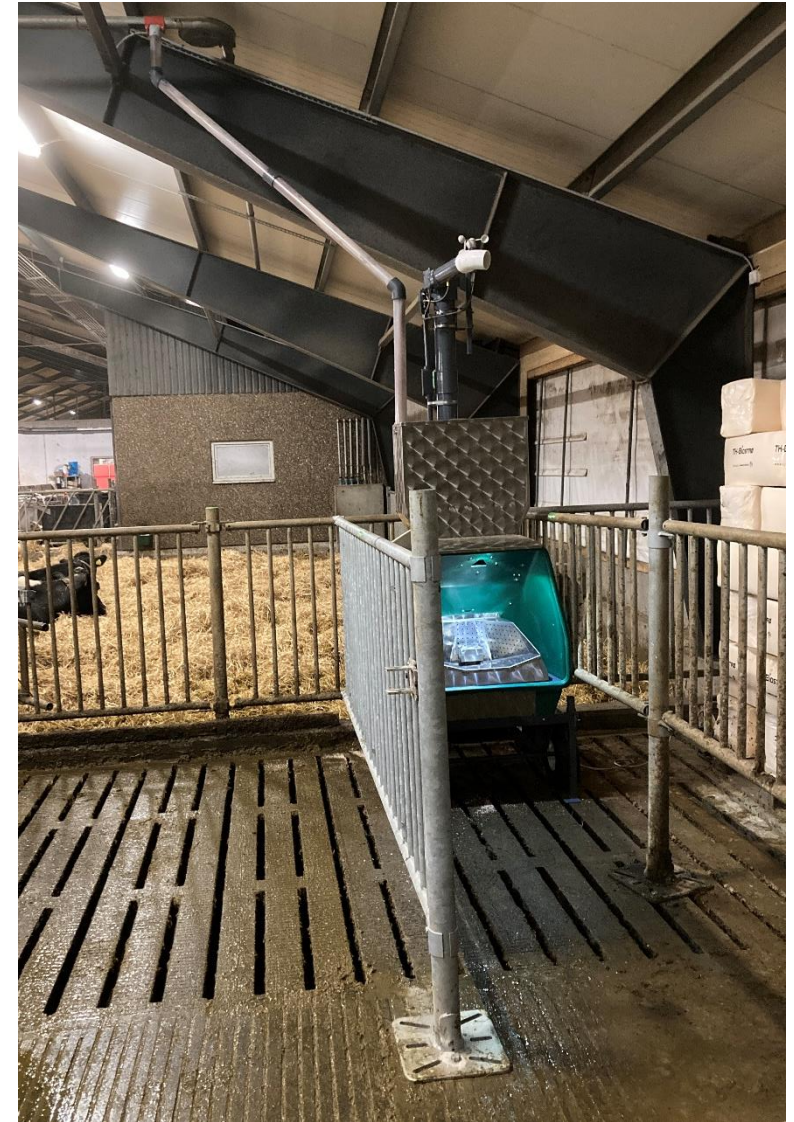

Installering af GreenFeed i sengebåse

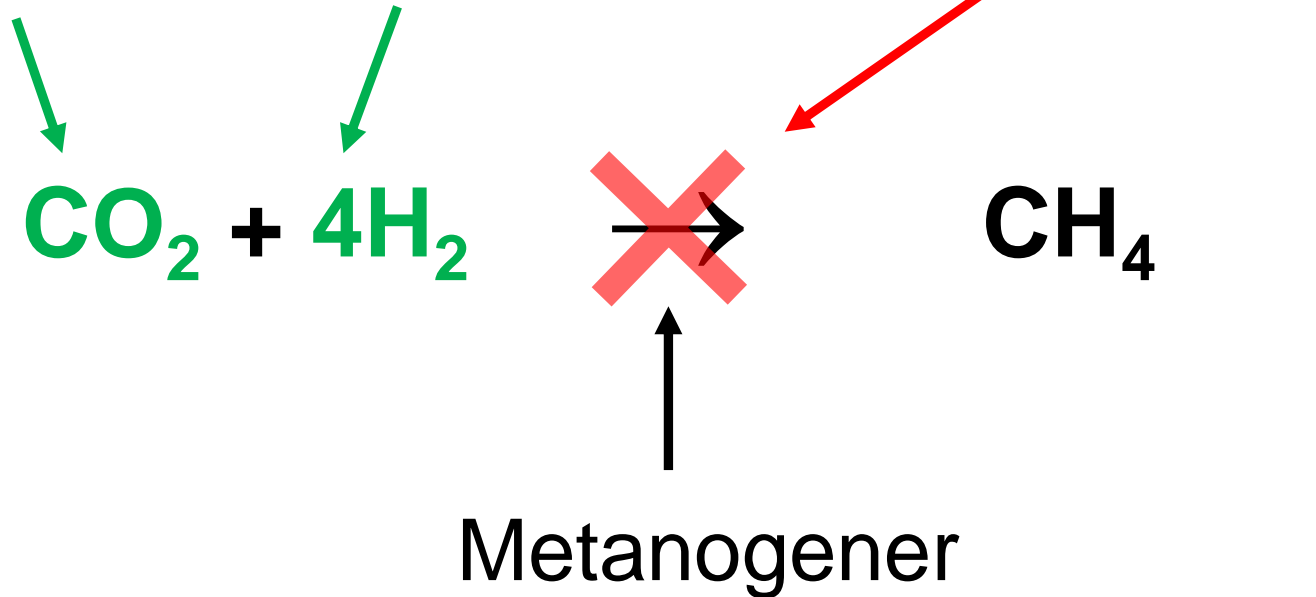
Installerings af GreenFeed på spalter

Hvad gør Bovaer ?

Bakteriel forgæring i vommen

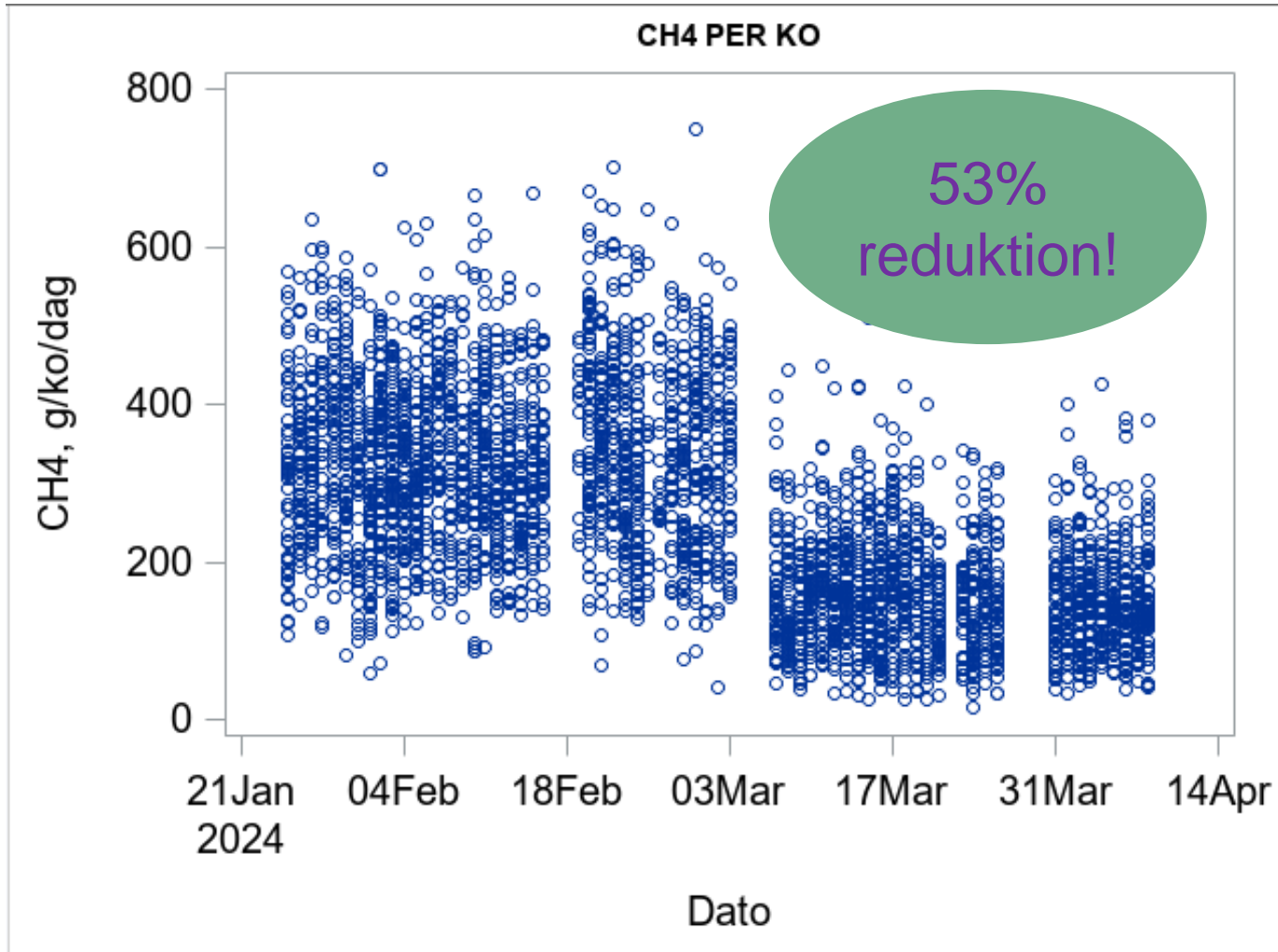
Ændring på tværs af 5 besætninger

	Kontrol	Bovaer	Ændring (%)
Metan (g/dag)	351	234	-33
Brint (g/dag)	2,0	5,5	175
Metan/kg EKM	10,8	7,2	-34

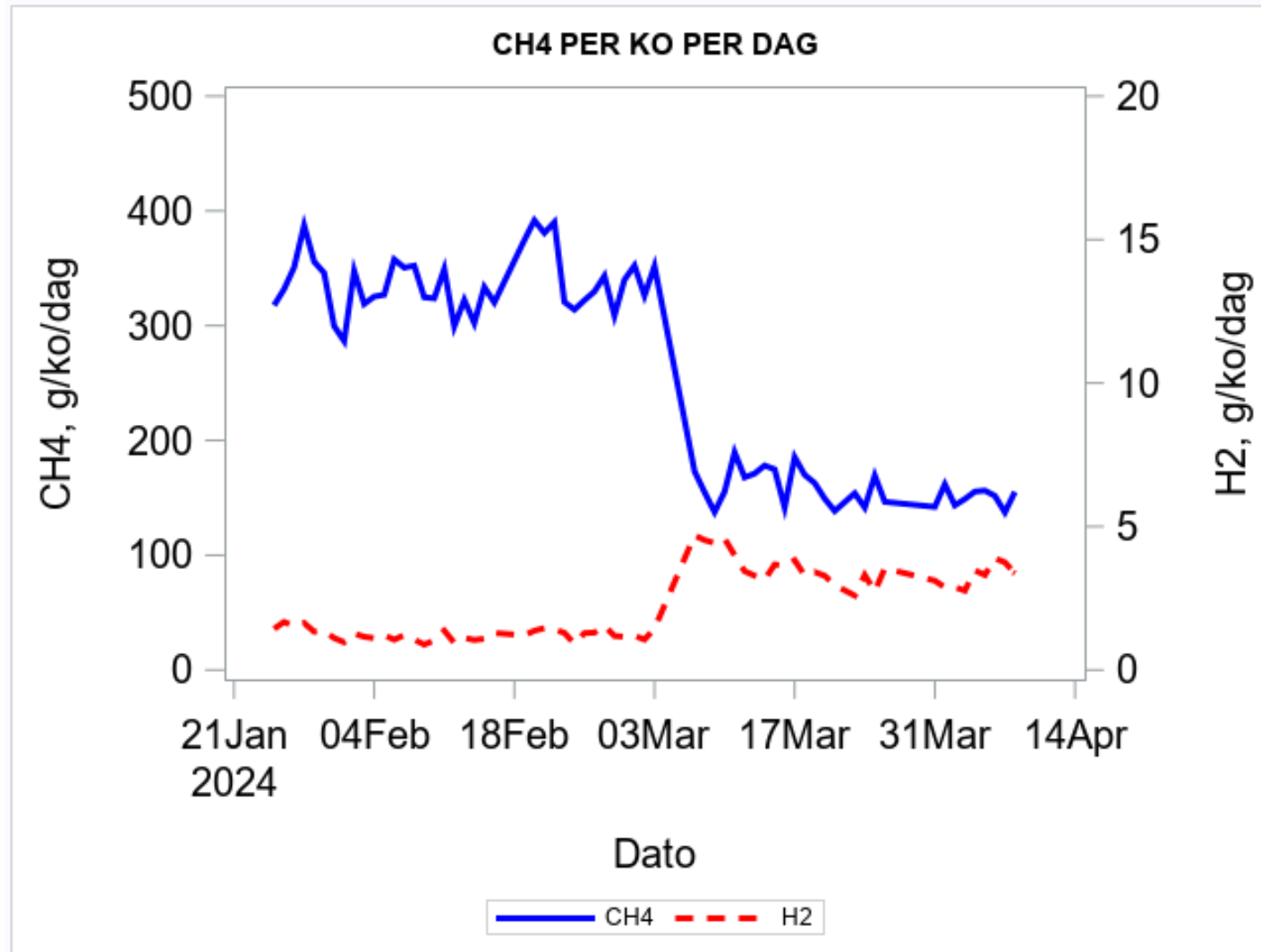
Effekt af Bovaer på metan

(69 DH køer, planlagt 60 mg 3NOP/kg TS)

	CH4 (g/d)
Kontrol	337
Bovaer	158

Effekt af Bovaer på brint og metan (Gråsten, 69 køer, 60 mg 3NOP/kg TS)

	H2 (g/d)
Kontrol	1,2
Bovaer	3,5

Forklaring på den store reduktionseffekt ?

(kg TS/ko/dag;Gråsten)

	Kontrol	Bovaer
Majsens.	9,9	9,3
1+3 slæt	3,2	3,1
RobotMix	3,4	3,3
ProteinMix	5,6	5,4
Rapsskrå	1,7	1,6
Hvedehalm	0,0	0,2
Mineraler incl 3NOP	0,7	0,5
Total	24,6	23,4

Effekt af Bovaer på mælkeproduktion (Gråsten)

Behandling	Hold	Antal malkninger	MY (kg/d)	Fedt (%)	Protein (%)	EKM (kg/d)
Kontrol	1.&2.kalvs	2,7	35,2	4,17	3,65	36,6
Bovaer	1.&2.kalvs	2,6	35,1	4,28	3,73	37,1
Kontrol	Ældre	2,3	39,6	4,22	3,67	41,5
Bovaer	Ældre	2,4	39,1	4,29	3,68	41,3

Ingen forskel i Foderoptagelse eller Mælkeydelse

Arla test i 13 besætninger, 4 mdr Bovaer (= 8000 køer!)

	Kontrol	Bovaer
TS optag	23,6	23,8
KF %	41,8	43,3
NDF, g per kg TS	297	308
Fedt, g per kg TS	49,8	51,9
Råprotein, g per kg TS	173	171
EKM, kg per d*	36,6	36,4
Fedt, %*	4,79	4,79
Protein, %*	3,82	3,85

Konklusion

- Tildeling af Bovaer via mineraler i fuldfoder fungerer under forskellige blande-procedurer
- Bovaer (3NOP: 60 mg/kg ts) kan reducere metan (-26 til -44%) på tværs af besætninger og racer
- Brint emissionen fra vommen stiger
- Bovaer ser ikke ud til at påvirke mælkeproduktionen

Emner idag

- Baggrund - Ny Husdyrlov & CO2-afgift i DK
- Fakta & Perspektiver på Klima og Køer
- Lidt om Metan
- FoderVirkemidler – dosis, tildeling og reduktioner
  - Bovaer
  - Fedt
- **Økonomi i FoderVirkemidler**
- NorFor_DMS

Fedt – et kompliceret virkemiddel ?

- Umættet fedt – rapsfrø
- Mættet fedt – palmefedt (BergaFedt, BoviLM, etc)
- Husk osteklokken! Hvad betyder det i denne sammenhæng ?
- Mælkerespons er varierende

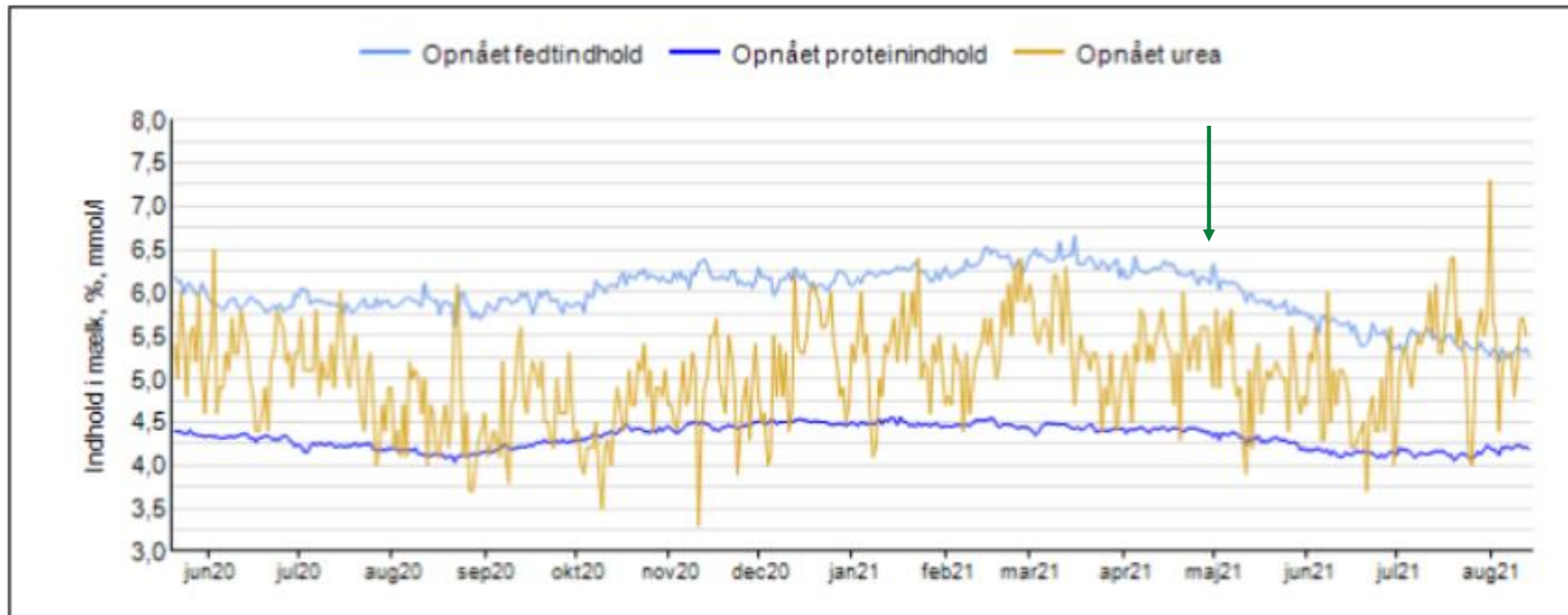
Hvor meget raps fedt kan vi bruge ?

Fodermiddel	Enhed	Øre/kg	Min	Tildelt	Maks
Vårbyg	Kg TS	130,0		3,0	3,0
Rapsfrø, 00	Kg TS	500,0			
Rapsskrå, 4% fedt	Kg TS	185,0		0,1	
Rapskagefoder, 10,5% fedt	Kg TS	160,0		5,6	
Sojaskrå, afskallet	Kg TS	295,0			
Majsensilage, middel FK	Kg TS	21,3		8,7	
2. slæt kløvergræsensilage	Kg TS	20,0		5,0	

Rationsparameter	Enhed	Opt.	Min	Tildelt	Maks
Pris	kr./dag	☐		22,91	
Foderoptagelse	kg TS/d	☐		22,4	
Krafftoder	kg TS/d	☐		8,7	
Energioptagelse	MJ/dag	☐		146,4	
Energi	MJ/kg T	☐		6,53	
Energibalance	%	☒	100,0	100,0	101,0
AAT til mælk	g/MJ	☒	15,0	15,0	
PBV	g/kg TS	☒	10	19	40
Råfedt	g/kg TS	☐		53	
Fedtsyrer	g/kg TS	☒	20	36	45
Jodtalsprodukt	g/kg TS	☒		45	45
NDF	g/kg TS	☐		330	
Vombelastning	Ingen en	☒		0,50	0,60
Stivelse	g/kg TS	☐		215	

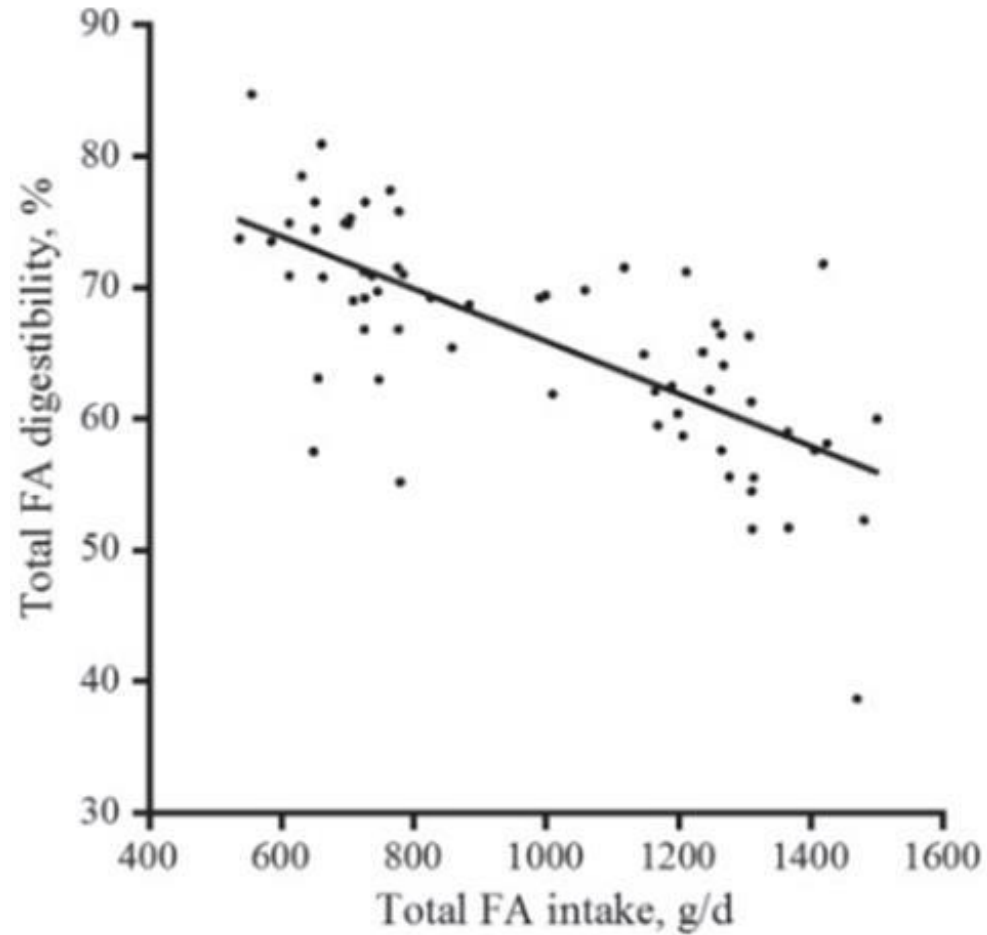
Umættet fedt er farligt!?

Fedt % og protein % i leveret mælk. Urea indhold målt i mmol/l

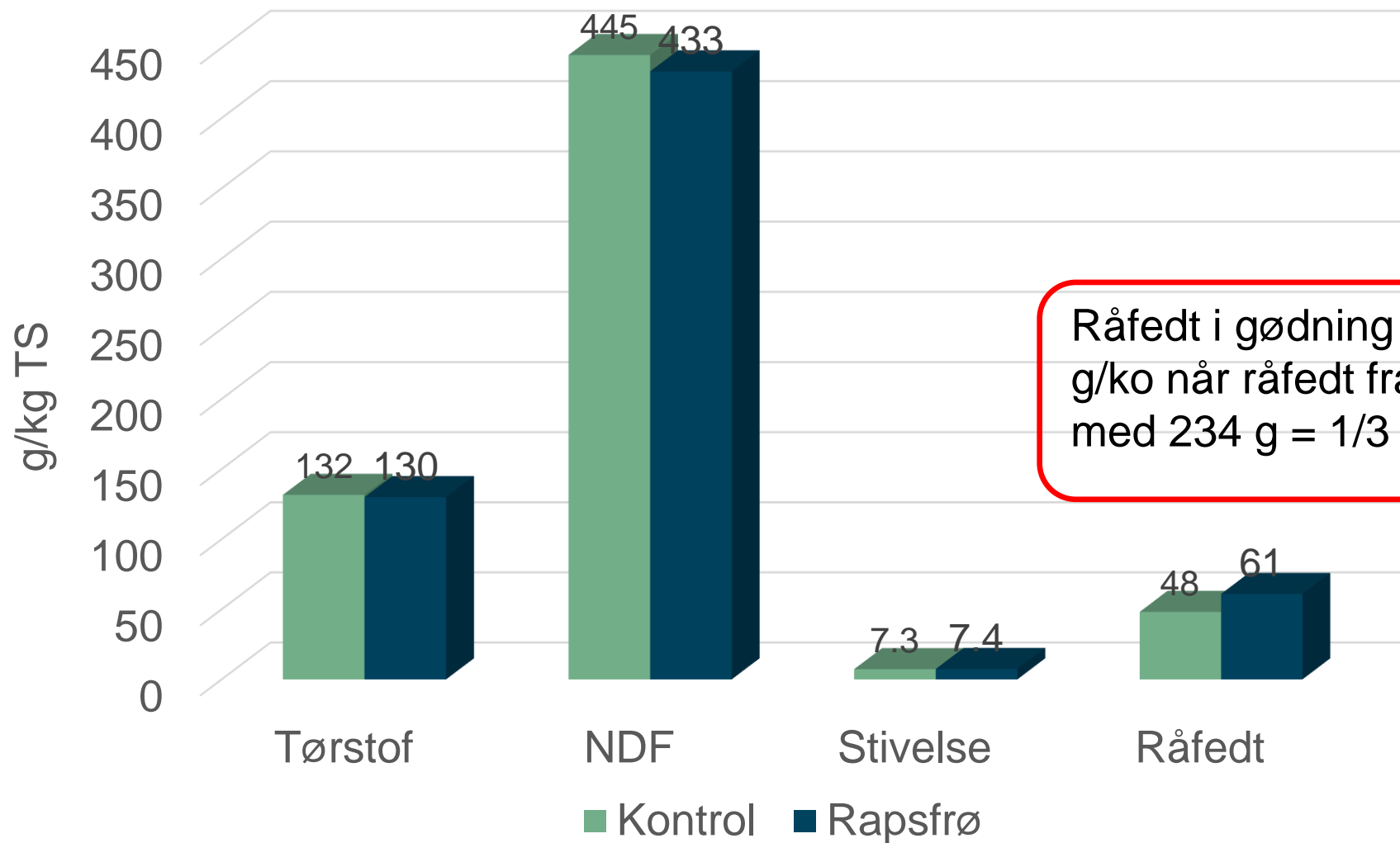

FA digestibility decreases (c16:0 FA on high levels)

Gødnings resultater

Råfedt i gødning øges med ca 75 g/ko når råfedt fra rapsfrø øges med 234 g = 1/3 fordøjes ikke!

Klimaværdier ift. fedtkilde

	Rapsfrø	Mættet fedt
	gram CO ₂ -ekvi. per kg TS	
Dyrkning, forarbejdning, transport, C i jord	1031	3807
+ direkte arealændring (=EU)	1031	5364
	gram CO ₂ -ekvi. per MJ	
Dyrkning, forarbejdning, transport, C i jord	85	190
+ direkte arealændring (=EU)	85	268

(Mogensen et al., 2018)

Giver det klimamæssig mening at bruge palmefedt ?

Hvor meget raps fedt kan vi bruge ?

Fodermiddel	Enhed	Øre/kg	Min	Tildelt	Maks
Vårbyg	Kg TS	130,0		3,0	3,0
Rapsfrø, 00	Kg TS	500,0			
Rapsskrå, 4% fedt	Kg TS	185,0		0,1	
Rapskagefoder, 10,5% fedt	Kg TS	160,0		5,6	
Sojaskrå, afskallet	Kg TS	295,0			
Majsensilage, middel FK	Kg TS	21,3		8,7	
2. slæt kløvergræsensilage	Kg TS	20,0		5,0	

Rationsparameter	Enhed	Opt.	Min	Tildelt	Maks
Pris	kr./dag	☐		22,91	
Foderoptagelse	kg TS/d	☐		22,4	
Kraftfoder	kg TS/d	☐		8,7	
Energioptagelse	MJ/dag	☐		146,4	
Energi	MJ/kg T	☐		6,53	
Energibalance	%	☒	100,0	100,0	101,0
AAT til mælk	g/MJ	☒	15,0	15,0	
PBV	g/kg TS	☒	10	19	40
Råfedt	g/kg TS	☐		53	
Fedtsyrer	g/kg TS	☒	20	36	45
Jodtalsprodukt	g/kg TS	☒		45	45
NDF	g/kg TS	☐		330	
Vombelastning	Ingen en	☒		0,50	0,60
Stivelse	g/kg TS	☐		215	

Bedriftsspecifik klimaaftryk på majsensilage

Rediger fodermiddel - Majsensilage, middel FK - 006-0308-013

Generelt Alle Foderparametre Udvalgte Foderparametre

Alle Næringsstoffer og Andre Foderparametre

Udvælg type

Udvælg kilde

Alle Alle

Parameternavn	Enhed	Indhold	Kilde
Omsættelig energi (SE)	MJ/kg TS		Standard
FE pr. kg tørstof	FE/kg TS	0,90	Beregnet
NorFor FE	FEN/kg TS	0,88	Beregnet
Nettoenergi laktation (NO ...)	FEm/kg TS		Standard
Andre parametre			
pH	Ingen enhed	3,84	Standard
Nitrat	g/kg TS	0,0	Standard
3-NOP (3-nitrooxypropanol)	mg/kg TS	0	Indtastet
CO2-ækv. dyrk. forarb. og...	g/kg TS		Standard
CO2-ækv. dyrk., forarb. og...	g/kg TS	169	Beregnet
CO2-ækv. kulstof i jord (ind...)	g/kg TS		Standard
CO2-ækv. kulstof i jord	g/kg TS	25	Beregnet
Arealbehov (indtastet)	m2/kg TS		Standard
Arealbehov	m2/kg TS	0,72	Beregnet
Udbytte i kg tørstof pr. ha	kg TS/ha	13.806	Standard
Kg N i husdyrgødning	kg/ha	175	Standard
Kg N i handelsgødning	kg/ha	53	Standard

Rediger fodermiddel - Majsensilage, middel FK - 006-0308-013

Generelt Alle Foderparametre Udvalgte Foderparametre

Alle Næringsstoffer og Andre Foderparametre

Udvælg type

Udvælg kilde

Alle Alle

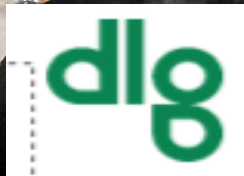
Parameternavn	Enhed	Indhold	Kilde
Omsættelig energi (SE)	MJ/kg TS		Standard
FE pr. kg tørstof	FE/kg TS	0,90	Beregnet
NorFor FE	FEN/kg TS	0,88	Beregnet
Nettoenergi laktation (NO ...)	FEm/kg TS		Standard
Andre parametre			
pH	Ingen enhed	3,84	Standard
Nitrat	g/kg TS	0,0	Standard
3-NOP (3-nitrooxypropanol)	mg/kg TS	0	Indtastet
CO2-ækv. dyrk., forarb. og...	g/kg TS		Standard
CO2-ækv. dyrk., forarb. og...	g/kg TS	145	Beregnet
CO2-ækv. kulstof i jord (ind...)	g/kg TS		Standard
CO2-ækv. kulstof i jord	g/kg TS	25	Beregnet
Arealbehov (indtastet)	m2/kg TS		Standard
Arealbehov	m2/kg TS	0,72	Beregnet
Udbytte i kg tørstof pr. ha	kg TS/ha	13.806	Standard
Kg N i husdyrgødning	kg/ha	175	Standard
Kg N i handelsgødning	kg/ha	10	Indtastet

Effekt af dosis Bovaer/3NOP

Fodermiddel	Enhed	Øre/kg	*Tildelt	*Tildelt	*Tildelt
Vårbyg	Kg TS	150,0	2,6	2,5	2,5
Rapsskråfoder, 4% fedt	Kg TS	200,0	2,1	2,0	2,0
Rapskagefoder, 10,5% fedt	Kg TS	220,0	3,0	3,0	3,0
Majsensilage, middel FK	Kg TS	34,6	10,3	10,4	10,4
2. slæt kløvergræsensilage	Kg TS	46,0	4,0	4,0	4,0
Bovaer10 ®	Gr TS	18625,0	0	13	20

Rationsparameter	Enhed	Opt.	Tildelt	Tildelt	Tildelt
Pris	kr./dag	☐	31,80	34,21	35,40
Foderoptagelse	kg TS/d	☐	22,0	21,9	21,9
Kraftfoder	kg TS/d	☐	7,6	7,6	7,5
Energibalance	%	☒	100,0	100,0	100,0
Råprotein	g/kg TS	☒	157	157	157
AAT til mælk	g/MJ	☒	15,0	15,0	15,0
PBV	g/kg TS	☒	12	12	13
Fedtsyrer	g/kg TS	☒	27	27	27
NDF	g/kg TS	☐	331	331	331
Stivelse	g/kg TS	☐	223	223	223
Fylde i alt	FV	☒	8,31	8,32	8,32
Klimaaftryk foderdyrkning	kg/dag	☐	7,0	7,0	6,9
Metan (g/dag)	g/dag	☐	485	349	329
3-NOP	mg/kg T	☐	0	60	90
Metan reduktion	%	☐	0	-28	-32
Klimaaftryk dyr+foder+jord	g/kg EK	☐	784	670	654

STØTTET AF

Mange tak til Forsøgsværter

Tak til kollegaer:
Anne Mette Kjeldsen
Frederikke Hahn Lau Jensen
Malene Vesterager Byskov
Rudolf Thøgersen
Søren Kørup Christensen
Villy Nicolajsen

